

31. AUGUST 1945

Samfunnsprogram for årtier

Landsmøtet i Arbeiderpartiet trådte sammen 31. august under særlig høytidelige former, og med mange utenlandske gjester i salen. I sin åpningstale rettet formannen en takk til partiets medlemmer for den store innsatsen de hadde gjort i kampen for vårt land under krigen. Han takket de som hadde tatt del i kampen ute, og de som hadde vært med hjemme. Han fortsatte:

En særlig takk retter vi til Nygaardsvold og de partifeller som var med i hans regjering. Nygaardsvold og hans menn har for alltid skrevet sine navn i vårt lands historie, og vi er stolte over at de er utgått av Det norske Arbeiderparti og alltid har hatt sine røtter der.

På landsmøtets tredje dag redegjorde partiformannen for «den politiske situasjon og oppgavene våre» i et utførlig foredrag. Han sa blant annet:

De tap og skader som er påført landet, gjør at vi må regne med at verdien av landets samlede årlige produksjon i det første, og kanskje også i det neste år, vil bli mindre enn den var før krigen. Samtidig har vi stilt oss som mål en hurtig gjenreising av landet og en nyreising slik at det blir bedre kår for alle enn det var før krigen.

Denne oppgaven kan vi bare løse på den måten at den del av den samlede produksjon som blir brukt i direkte løpende forbruk, blir holdt nede på et lavere nivå, både absolutt og prosentvis, enn tilfelle var før krigen. Det er derfor klart at folket som helhet ikke i den nærmeste tid kan regne med å oppnå den samme levestandard som i 1939. Skulle noen grupper av folket beholde sin gamle levestandard, og andre grupper kanskje enda ha en

bedre levestandard enn de hadde før, så måtte levestandarden for den øvrige delen av folket holdes meget under førkrignivået. Dette spørsmålet er særlig aktuelt i forbindelse med fiskernes, småbrukernes og skog- og landarbeidernes levekår.

Jeg tror alle vil være enige i at levekårene for disse befolkningslag før krigen var så dårlige at det ikke kan være tale om å redusere dem ytterligere. Tvert imot vil det være både riktig og nødvendig, selv i den vanskelige situasjon land og folk nå står oppe i, å sikre disse befolkningsgrupper en høyere levestandard enn de hadde før krigen. Det finnes også grupper av bybefolkningen som før krigen økonomisk lå langt tilbake. Disse gruppene har et rimelig krav på å bli tilgodesett ved fordelingen av byrdene i den nåværende situasjon.

På den andre siden vet vi at det finnes befolkningsgrupper som både før krigen, og nå, har en langt høyere levestandard enn de brede lag av folket har kunnet skaffe seg. Skal kravet om at samholdet fra krigsåra må fortsette i fredens byggende arbeid ha noen mening, må disse lag av folket ta en andel av byrdene som svarer til deres økonomiske evne. Vi har opplevd en katastrofe uten sidestykke i vår tid, og de samfunnslag som har klart å berge store verdier gjennom denne tida må ta et løft i gjenreisingsverket som står i et rimelig forhold til deres økonomiske evne. Under denne forutsetning kan også landets arbeidere gå inn for gjenreisningen med full kraft, og finne seg i de byrder denne oppgaven krever av dem.

Det norske Arbeiderparti skal gå inn i valgkampen med sikte på å vinne flertallet. Vi skal være innstilt på at Arbeiderpartiet tar på seg ansvaret for den politikk som søkes gjennomført i kommende periode. Dette bør prege vår valgkamp. Den skal være nøktern og realistisk.

Det norske Arbeiderparti har en sterk stilling i det norske folk og har i dag muligheter som kanskje aldri noe politisk parti i Norge har hatt tidligere. Det står til oss om det skal lykkes å nytte ut disse rike mulighetene. Det gjelder ikke bare landets aller nærmeste framtid, men å grunnlegge den politikk som skal følges i årtier framover.